

ZDRAVA PREHRANA PREDŠOLSKEGA OTROKA

Maja Berlic
Organizator prehrane in ZHR

Ljubljana, januar 2011

- * Otroci vidijo in si zapomnijo veliko več kot se nam dozdeva
- * Raziskava ADA (Ameriško dietetično združenje) o prehranjevalnih navadah odraslih in otrok
- * Potrebno je preiti od besed k dejanjem
- * Negativni učinki nezdravih prehranjevalnih navad

STATISTIKA - EU

- * Prevelika telesna teža vedno večji problem tudi v EU
  - * 22 milijonov otrok debelih
  - * 5 milijonov med njimi predebelih
  - * Število predebelih otrok se vsako leto dvigne za 400.000

STATISTIKA - SLOVENIJA

- * Po podatkih IVZ zadnja leta narašča število predebelih otrok
- * Rezultati obsežne raziskave Fakultete za šport o prehranjenosti otrok v starostnem obdobju od 6-19 let:
  - Leto 1987..... prekomerno težkih in debelih fantov 15,6 % in 15,6 % deklet
  - Leto 2007..... prekomerno težkih in debelih fantov 28,9 % in 24,1 % deklet

NAJPOGOSTEJŠI VZROKI ZA PREKOMERNO TELESNO TEŽO

- * otrok dobi manj zdravo hrano, ker "jo rad je",
- * hranjenje otrok kjerkoli in kadarkoli,
- * prepričanje, da otrok zdrave hrane ne mara,
- * premalo telesne aktivnosti

ZDRAVE PREHRANJEVALNE NAVADE

- * Prehranjevalne navade se oblikujejo v predšolskem obdobju,
- * Energijski vnos in poraba morata biti v ravnovesju (najmanj ura telesne aktivnosti na dan)
- * Dnevno trije glavni obroki: zajtrk, kosilo, večerja in dva premostitvena:

* Zajtrk:		20%
* Dopoldanska malica	12,5%	
* Kosilo		37,5%
* Popoldanska malica	12,5%	
* Večerja	17,5%	

PREHRANSKA PIRAMIDA

URAVNOTEŽENA PREHRANA

Beljakovine

- * oskrbujejo organizem z aminokislinami,
- * v zdravi prehrani predstavljajo 10-15% dnevnega energijskega vnosa,
- * nasičene maščobe povečujejo tveganje za nastanek bolezni srca in ožilja v poznejših življenjskih obdobjih,
- * prekomeren delež B v prehrani lahko preobremeni presnovo in slabo vpliva na izkoriščanje kalcija

URAVNOTEŽENA PREHRANA

Maščobe

- * pomembne zaradi esencialnih maščobnih kislin, v maščobi topnih vitaminov in okusa,
- * imajo visoko hranljivo vrednost,
- * v zdravi prehrani predstavljajo do 30 % dnevnega energijskega vnosa,
- * deleža maščob ne smemo povečevati preko priporočenih vrednosti (tesna povezava s prekomerno telesno težo že v otroški dobi)

URAVNOTEŽENA PREHRANA

Maščobe

- * kakovostna olja za kuhanje: repično, sojino, oljčno, sončnično, bučno
- * priporočeno uživanje delno posnetega mleka in manj mastnih izdelkov od 3. leta starosti

URAVNOTEŽENA PREHRANA

Ogljikovi hidrati

- * glavno energijsko hranilo,
- * v zdravi prehrani predstavljajo več kot 50% dnevnega energijskega vnosa,
- * priporočeni so kompleksni ogljikovi hidrati, ki vsebujejo prehranske vlaknine,
- * prehranske vlaknine ugodno vplivajo na delovanje telesa

VITAMINI in MINERALI

- * vitamini so za življenje nujno potrebne snovi, ki jih telo ni sposobno proizvesti samo,
- * največ vitaminov vsebuje sveže sadje in zelenjava ter neoluščena žita in njihovi izdelki,
- * železo, kalcij in jod so ključni minerali v obdobju rasti in razvoja

SOL

- * zagotoviti je potrebno zmeren vnos soli,
- * dnevni vnos višji od 4g je lahko vzrok za zvišan krvni pritisk kasneje v življenju,
- * navajanje otrok na zmerno uporabo soli v prehrani,
- * živila z visoko vsebnostjo soli so hrenovke, salame, suho meso, klobase

NADOMEŠČANJE TEKOČINE

- * voda je bistvena sestavina človeškega organizma,
- * priporočljiv dnevni vnos je od 1-2 litra, odvisno od telesne dejavnosti,
- * za nadomeščanje tekočine uporabljajte:
  - * navadno ali mineralno vodo,
  - * vodo z dodatkom sveže iztisnjene limone ali pomaranče,
  - * zeliščne, sadne čaje
- * ponujanje sladkih pijač zviša tveganje za nastanek debelosti za 60%

HRANILNA GOSTOTA HRANE

- * Hranilna gostota nam pove kakšno količino hranil vsebuje določeno živilo

ENERGIJSKA GOSTOTA HRANE

- * Energijska gostota nam pove koliko energije ima določeno živilo ali vrsta hrane,
- * energijsko **gosta** hrana je hrana z veliko maščob in sladkorjev:
  - * tesno je povezana z debelostjo,
  - * povzroči hiter dvig glukoze v krvi in se hitro izprazni iz želodca
  - * najbolj priljubljena pri otrocih – dolgoročno povzroča presnovne težave in nastanek kroničnih nenalezljivih bolezni pozneje v življenju

KAKO DO ZDRAVE PREHRANE

- * Kombinacija različnih vrst živil iz vseh skupin
- * V vsak obrok naj se vključita sadje in/ali zelenjava,
- * Ustaljen čas obrokov, stalna kakovost obrokov
- * Uživanje obrokov v prijetnem vzdušju

KAKO DO ZDRAVE PREHRANE

- * Večerja naj bo lahko prebavljiv obrok in postrežena do 19.00 ure
- * Izognite se skušnjavam po nezdravih prigrizkih
- * Pozornost pri vnašanju tekočine
- * Bodite otrokom vzor
- * Pri načrtovanju obrokov upoštevajte želje otrok

PRAZNOVANJE ROJSTNIH DNI V VRTCU

* Priporočena pogostitev

- * sveže sadje,
- * sveža zelenjava,
- * suho sadje,
- * različne vrste polnovrednega kruha,
- * polnovredni pekovski izdelki,
- * polnozrnati piškoti,
- * sveže pomaranče za pomarančni sok,
- * limone za limonado

